

Sok ezer éves kultúra érettsége fűti át Lao Sö két drámai erőteljes, tükröző novelláját. A Fekete Li és Fehér Li két, egymást szerető testvér harcadt ábrázolása. Harcolnak önmaguk és egymás ellen — de mindig a forradalom érdekében.

A másik novella: a Holdszarvó, egy szép és tisztá leánylétet tragédiája. A harmincas évek reménytelensége és bizonytalan nyomorát tükrözi a meseteri írásmű. A novella hősnője, a szegény kis kínai lány mélyszélesen irítozik anyja erkölcsiesen mesterségtől; iskolába szeretne járni, tanulni. De a szegénység és a nyomor, ellendíthatatlan erővel sodorja a szakadék felé, mely — sorsszerű tragédia — végül is örökre elnyeli áldozatát. Betegség és dörtön az út végső állomása. És a lány a dörtönben megnyugvást talál — jobb ott, mint kint az életben... (n. gy.)

*

Richard Katz: Kutyposta

Két kutys levelez, de nem a fa tövében, mint szokásuk, hanem gazdái útján, a rendes postán, a Brazíliában élő Nick nevű boxer és a Svájcban mulatozó Seppli nevű skót terrier. Leveleikben kifejtik véleményüket a tulajdonukban álló emberekről, a zűrös világról és kutya-kartársaikról. Néhol szellemes ez a levélváltás, olykor kellemes — sokszor túlságosan, kutyákhoz is méltatlanul jelentéktelen. Több kutyakönyvet olvastunk már, ez nem múlja felül ezeket; úgy érezzük, a fordító is ludas ebben. Bár olvasmányosnak, különösen kutyabarátok számára azért mulatságos ez a levélváltás. (Európa Könyvkiadó.) Sz.

*

J. Jaroszlavszkij:

A kommunizmus és a vallás
(Kossuth Kiadó)

Az ateizmus egyik legkiválóbb propagandistájának a vallásról írt legjelentősebb cikkei tartalmazza a kötet. Jaroszlavszkij marxista-leninista következetességgel határozza meg a vallásellenes propaganda lényegét és az önkéntességen alapuló módszereit. Szigorú elvi biztonsággal ad választ olyan, sokszor »kényes«, de a mindennapi életben gyakran felvetődő kérdésekre, mint például: Milyen legyen a leninista viszony a vallásos családokhoz? Felvegyünk-e a pártba iszterit, vallásos munkásokat? Lehet-e vallásos a pedagógus? Mivel magyarázható, hogy sok művelt ember, sőt professzor is vallásos? Milyen legyen a gyermekek vallás-ellenes nevelése? Hogyan képzelik a marxisták a vallás elhárítását? Jaroszlavszkij mély, elvi szilárdsággal, de mindenkor a körülményekhez igazodó tapintattal nyúl ezekhez a problémákhoz. (L. T.)

*

Jakucs László:

Felfedező utakon a föld alatt

A Gondolat Kiadó mind szebb és hasznosabb művekkel ajándékozza meg olvasóit, az ismeretterjesztő irodalom egyre terjedő táborát. Ez a kiadványa az ismeretlen mélységek bátor hőseiről, a barlangkutatók nehéz és egyszerű munkájáról szól, melyet Jakucs László, a határainkon túl is ismert és elismert barlangkutató tár fel, tudományos alapos-sággal, a jó elbeszélő tehetséggel. A barlangkutatók a természet legrejtettebb zugait tárja fel. Jakucs avatott tollal eleveníti fel a barlang-kutatás hősi korszakát, mai küzdelmeit, a kutató szenvedélyét, hivatástudatát, vakmerőségét és felelősségteljes mértéktartással ad hírt az elkerülhetetlen szerencsétlenségekről is.

G. Z.

Hárman a moszkvai éjszakában

12 ÓRA MÚLT. Errefelé már csendes a város. A szemközti házban, a csemegeüzlet bejárata felett egyetlen neonfelirat világít — mint ha unatkozna a behunyott ablaksze-mek között. Az út egyik oldalát hatalmas, modern épületek szegélye-zik. Sötét körengetegük lenézően tekint át a másik oldalra, ahol ala-csöny faházak vacognak a hűvös-sódó moszkvai éjszakában. Halálos ítéletüket már évekkal ezelőtti kí-mondták. Most érkezett el az idő, hogy végre is hajtsák; buckák, me-szesgödörök, itt-ott már emelkedő falak fenyegetik az apró, rozszant házakat. Cifra, faragott kapufélfá-juk hiába nyújtózkodik segítségért az ég felé — nincs kegyelem!

Fény villan. Kerek, sárga fény kúszik át az építkezéseken, bevilá-gít a sötét zugokba. Lekattintják a zseblámpa fényét s már csak há-mor cigaretta parazsa fűrdök a ho-mályba. Három fiatalember ballag az utcán. A népi rendfenntartó szer-vezet tagjai. Mielőtt még tovább kisméneket őket a moszkvai éjszka-ban, s elmondandó azt a törté-netet, amelyet oly izgalmas volt végigélni, néhány szót szólnék az új szovjet társadalmi szervről.

A Narodnaja Druzsina, vagy rö-viden az ND, népi rendfenntartó szervezet. Diákok, gyármunkások önkéntes, társadalmi munkában vég-zett rendfenntartó csapata. Néhány esztendővel ezelőtti alakultak az első ilyen csoportok, minden különösebb előkészítés nélkül. Néhányan egy-szerűen elhatározták, hogy vigyáz-nak a rendre, segítenek a rendőr-ségnek a társadalmi rend megvéde-sében. A kezdeményezés bevált, az időn már minden gyárban, egyete-men megalakult az ND. Tagjaik igazoltatással, jelszóval látják el s kijelölik a három tagból álló cso-portok inspekciós helyét. Bizonyos körzetben ők a felelősök a rendért. Moszkvában több ezer ilyen ND működik. Akad teendőjük, hiszen az ötmillió városban — természetesen — sokféle ember él...

A három fiatalember lépése visszahangzik a csendes utcán. Az egyik megáll. A másik kettő is megtor-pán. A buckák mögül nesz hallat-szik. A zseblámpa fénye előre kú-szik. Semmi. Továbbindulnak.

— Ja! — jajdul fel valaki: a leg-szélső ND-tag. Tompa, fájdalmas kiáltására megrezzen a másik kettő. Társukra hátulról ráugrott valaki, s a földre teper. A buckák mögül még négy tarkainges huligán rohan elő. Egy pillanatra, s az emberek egymás hegyén-hátán hemperegnek a földön.

— Átadtátok a rendőrségnek And-rejkat? Mi? — líhegi az egyik tar-kainges, és az ND-tag száját előnti a vér.

Ha be tudna nyúlni a zsebébe — de támadója vasmarokkal szorítja. Egy lendülettel sikerül kiszabadíta-nia kezét, előkapja spiját. Az éj-

Egy huligán a népi rendfenntartó szervezet szobájában

szakat éles hang szakítja ketté. A huligánok felpattannak, az ND után-nuk, még jóformán tisztázni sem tudja az ember önmagában a tör-téneteket, mikor a motoros rendőr-őrszem két tagja ott terem. Újra sipsoz. Az utca megleveledik. Mo-torizgás, fékcsikorgás, a sötét ab-lakszemekben világosság gyullad, s az öt jómádárból négy megkötözött kézzel dülöngél a rendőrök között. Egynek sikerült kerekelt oldalra.

Az önkéntes rendfenntartók leverik magukról a port. Nagyobb baj nem történt, az egyiknek felhasadt küssé az ajka. Jegyzőkönyvet vesz-nek fel a rendőrök, felírják a fiúk nevét, megköszönik a munkájukat. Az utca elcsendesedik. A lakóhá-zak ismét lehunyják ablaksze-müket. Homályba burkolózó kö-rengetegük kevélyen tekint át a túl-oldalra, a haláraitált vén fahá-zakra.

Csak három cigaretta parazsa fű-ródik újra a sötétségre.

— Ki lehet az az Andrejka? — gondolkodik hangosan az egyik. — Talán a műlheteti vagány, aki a klub büféjében garázdálkodott.

— Mikor? — kérdezi a másik ciga-rettapárazs mögül egy hang.

— Te akkor nem voltál velünk. A gyár klubjában tartottunk inspek-ciót a szombati mulatságon. Már a táncolók között feltűnt nekem egy alak, szemtelenkedett a lányokkal. Eppen oda akartam menni, amikor magától elkorodott. Egy órával később a büféből szaladt hozzám, hogy segítsek neki: az egyik ven-dég evett-ivott, aztán fizetés nélkül felállt. Mikor az asszony figyelmez-tette, gorombáskodni kezdett vele. Már ment is lefelé a lépcsőn, amik-or utóltértem. Ugyanaz volt, aki előbb a táncolókkal kötekedett. Mondtam neki, hogy a büfében nem szolgálják ki ingyen az embert, ha nem tudná. Elkezdett szitkozódni.

No ha veled csak így lehet — gon-doltam — hát jó, bevittem az ND szobájába. Mind a három körülál-ltuk, elkezdttük magyarázni, ne csi-náljon botrányt, kellemetlensége le-het belőle, fizesse ki szépen a szá-m-láját. Megkérdeztük, hogy hívják, hol dolgozik, nem akarta megmon-dani. Engem félrelékött az útból, a népi rendfenntartókat pedig ócsá-rolni kezdte. Indult kifelé. Összenéz-tünk. Egy éve vagyok az ND-ben, még sosem fordult elő, hogy vala-kit jószóval ne tudtunk volna meg-győzni. Nem volt más hátra, tele-fonáltunk a rendőrségre.

— Milyen emberek akadnak még! — ingatta fejét a felsebzett szájú és köpött egyet, mert egy kis vér szivárgott a szájába — nekem is volt egy esetem a múltkor. Láttam, hogy részegen ül valaki a járda szé-lén. Jobban megnéztem, hát az autógyárból egy munkás, akit már egyszer hazakísértem, ugyancsak alaposan be volt csipve. Akkor meg-igértém neki, hogy ha ilyesmi még-egyszer előfordul vele, jelentem a gyárban. No, most nem úszod meg — gondoltam — és odaléptem hoz-zá. Mikor megismert, sírva könyör-gött, hogy ne értesítsem a gyárat, inkább kisérem be a rendőrségre, büntetésnépzt fizet, vagy leül egy napot, csak a gyárban ne tudják meg. Ugyanis ott megbecsülik, ha mond valamit, meghallgatják, de ha kiderül róla, hogy olyan részegen üldögélt a járda szélén, hogy az út-teszten átszaladó macskákat három pél-dányban látta egyszerre — oda a te-kintély. Végül azzal váltunk el, hogy még várok a jelentéssel, de j-gyelemmel kísérem.

Kialudt a három cigaretta para-za. Lejárt a pár órák szolgálat. Újabb ND-tagok léptek a régiék he-lyébe, hogy önként, minden fizetés nélkül, vigyázzanak az alvó Moszk-vára.

HALASI MÁRIA

A „spontán művész” csúcsteljesítménye

A »Newsweek írja: A stockholmi szépművészeti akadémia, amely »Spontán művészet« címen évről évre kiállítást rendez az absztrakt műalko-tásokból, rájött arra, hogy a sok absztrakció egy-magában még nem kelti fel a nehezen lelkesedő svéd közönség érdeklődését. Mindig kell valami konkrétum is, hogy a kiállítási termek megtelje-nek töprengő vagy bosszankodó látogatókkal. Ta-valy két fiatal festő addig olálkodott az állatkerti majomketrec körül, amíg az egyik gibbon el nem tanulta tőlük az esetkezelést. A majom festette műalkotást a »Spontán művészet« bíráló bizott-

sága habozás nélkül elfogadta, az állatkerti örök indiszkréciója folytán azonban a turpisság kide-rült, de a gibbonnak és az embernek erről az új, Darwin elméletén is jóval túlmenő kapcsolatáról csak a bennfentesek szerezhettek tudomást. Idén Oyvink Fahlstrom festő egy palettának használt vászondarabba csomagolta a kiállításra szánt két akvarelljét. Ezeket a zsűri elutasította, a hulla-dék vásznát, amelybe a friss festések belekenőd-tek, egyhangúan elfogadta. S ez lett a »Spontán művészet« idei csúcsteljesítménye. Az akvarelljei visszautasításán felháborodott Fahlstrom később maga lefeste le a paletta titkát. Tehát végül a botrány sem maradt el. Kell ennél több a »Spon-tán művészet«-nek?